

A Duna Charta konferenciát tartott Bősről

Az eszköz ördögiesíti a célt

„Minden szabadon folyjék” címmel rendezett konferenciát szombaton a Gellért Szállóban a Duna Charta. A résztvevők azért ültek egy asztalhoz, hogy – amint Karátson Gábor fogalmazott – a bőszi ügy által megtestesített életellenes folyamatok megállításáról cseréljenek eszmét.

A Duna Charta képviselői hangsúlyozták: a Hágai Nemzetközi Bíróság ítéletét a végsőkig tiszteletben tartva, a magyar tárgyalódelegáció vezetőinek véleményével ellentétben Magyarországot semmi sem kötelezi duzzasztógát avagy -gátak, illetve erőmű építésére. Az MSZP ki-

vételével a politikai pártok is elítélik ezt a megoldást. A tanácskozás végén záró nyilatkozatot fogadtak el.

Vargha János szerint a kormány figyelmen kívül hagyja a hágai ítéletet. Hiába hangoztatja előszeretettel a magyar delegációt vezető államtitkár, hogy furkósbottal fogja elverni

a politikát a bőszi ügytől, végeredményben csak politikai érvek számítanak, a többi ugyanis – mint például az ivóvízkészletek tönkretétele – meg sem hallgattatik.

A Budapest–Pozsony Duna-szakasz miatti évszázados küzdelem pillanatnyi állása úgy írható le: kevesek vagyonának közpénzekből való gyarapítása. Vargha János szerint ebben csak egy más politikai összetételű kormány hozhat változást.

FOLYTATÁSA A 2. OLDALON

Csak politikai érvek számítanak

FOTÓ: NAGY BÉLA

Az eszköz ördögiesíti a célt

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Hajósy Adrienne (Duna Kör) a Duna vízhozamának szlovák és magyar mérések alapján készült grafikonjait bemutató utalt arra, hogy az elmúlt öt esztendőben a szlovák fél a teljes vízmennyiségnek csak 17 százalékát engedte a közös mederbe, a többi saját áramtermelési céljaira használta. Mivel a mindenkori vízhozam fele Magyarországot illeti, így 1992 októbere óta északi szomszédunk 138,5 milliárd köbméter vizet terelt el jogtalanul hazánk területéről.

Nagy Boldizsár előadásában a hágai ítéletet vette nagytitkos alá. Ha Magyarország tényszerűen óhajtaná megközelíteni az ítéletet, és meglesni az abból származó kívánatos megoldást, előbb számos kérdést kellene tisztáznia – a hajózásról, a vízmegosztásról, a bőszi műtárgyban fekvő tulajdonhányadunkról, Dunakilitiről, a szigetközi károkról és így tovább – előbb itthon, majd a tárgyalópartnerrel. Időben nincs hiány, a felek addig tárgyalhatnak, amíg akarnak. Nem igaz tehát, hogy bármiféle határidő kötelezné a két országot a bíróságra való visszatérésre.

Lányi András szerint a mostani történéseket tekinthetjük akár bosszúnak is a politikai hatalom részéről, hiszen ugyanazok tárgyalnak ma a szlovákokkal, akik a rendszerváltás előtt is a hatalom birtokosai voltak. Úgy vélte, ha Pilismaróton gát épül, azt a közfelháborodás okán újra csak el kell bontani. Hangsúlyozta a média felelősségét: az újságírók például nem jártak utána olyan nehezen minősíthető kijelentéseknek, mint hogy a nagymarosi duzzasztással pótolható a Szigetköz vízellátása, vagy két kisebb gát olcsóbb, mint egy nagy.

Az előadások után a parlamenti pártok képviselői fejtették ki az ügyvel kapcsolatos állásfoglalásaikat. **Béres Ernő** (FKGP) leszögezte: pártja számára semmiféle gát építése nem elfogadható. A kiscsárdai egy ad hoc bizottság felállítását tartják szükségesnek, melynek tagjai minden iratba betekintheznek.

Bogárdi Zoltán (MDF) rámutatott: pártja csak olyan megoldást támogat, amely a 77-es szerződésben foglalt célokat komplex módon ke-

zeli, s amelyet környezetvédelmi hatástanulmány, valamint szigorú költségelemzés támaszt alá. Kifogásolta az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságának múlt heti zárt üléséről szóló egyoldalú híradásokat.

Eörsi Mátyás (SZDSZ) azt hangoztatta, hogy véleményüket kénytelenek a hágai ítélet keretei közé szorítani. A 77-es szerződés céljait tehát meg kell valósítani. Ma még az SZDSZ sem tudja: mi lenne a legjobb megoldás. A Duna alsó szakaszának valamiféle duzzasztása azonban elkerülhetetlennek látszik – jelentette ki.

A képviselő vélekedése bizonyára félreértésre adhatott okot az SZDSZ jelenlévő tagjainak körében, mert amikor **Karátson Gábor** vezető elnök azt kérte Eörsi Mátyástól, hogy fogalmazzon világosabban: akarnak-e a szabaddemokraták gátat építeni a Dunán avagy sem, **Eörsi István**, (SZDSZ) szólásra jelentkezett, s a maga részéről határozottan visszautasította a gátépítést. Hozzátette: pártján belül megoszlanak a vélemények, elsősorban a nagyobbik kormányzópárthoz való viszony okán. Reményét fejezte ki, hogy a gátépítést ellenzők tábora kerekedik felül.

Hegyi Gyula (MSZP) közölte, a hágai döntés előrelátható volt, hiszen a magyarok egyetlen perrel kapcsolatos várározása sem teljesült. A 77-es szerződés felmondása súlyos hiba volt, ha megállapodtunk volna az akkori Csehszlovákiával, ma már minden rendben lenne.

Illés Zoltán (Fidesz) utalt arra, hogy a kormány jelenleg nem a magyar, hanem a szlovák érdekek képviselőjét látja el. Tanulságképpen felhívta a figyelmet arra: a szlovák fél úgy kezdte meg a kétoldalú tárgyalást, hogy követelte Nagymaros megépítését, holott ezt a hágai bíróság nem írta elő. Magyarország viszont, ahelyett, hogy a 77-es szerződésben benne nem lévő dunacsúnyi erőmű lebontását követelné, újabb két gát építését javasolja. A Fidesz képviselője elsősorban **Horn Gyula** személyes felelősségét hangsúlyozta, aki az 1988-as, úgynevezett „gyorsításnak” az ország külügyminisztereként, a mostani folyamatnak pedig miniszterelnökként részese.

A fideszesek javasolják, mielőbb szülessen hatpárti konszenzust tükröző dokumentum a hágai ítélet értelmezéséről. Követelik, hogy biztosítsák a parlament felügyeleti és ellenőrzési jogát, továbbá azt, hogy a magyar fél azonnal álljon el a kétféle javaslatától. Felhívják a figyelmet arra: a tárgyalások idejére is meg kell teremteni az EU-normáknak megfelelő vízmegosztást és óva intenek bármilyen olyan rész megoldás megkötésétől, amely lehetetlenné teszi, hogy Magyarország – akár egyoldalúan is – a Hágai Nemzetközi Bírósághoz forduljon. Ragaszkodni kell ahhoz is, hogy a tárgyalási folyamatba semleges harmadik felet vonjanak be.

Jeszzenszky Géza (MDNP) akképp vélekedett, hogy az elhangzott állásfoglalások jól tükrözik az ügyben való megosztottságot, így bizonyosan nagyon örülnek a szlovákok inkognitóban jelenlévő képviselői. Az Antall-kormány külügyminisztereként

PILISMARÓTON nem tudnak arról – tudatta az MTI –, hogy a település térségében duzzasztógát építését terveznék. A sajtóban napvilágot látott hírre reagálva Benkóczy László, a komárom-esztergomi település polgármestere szerint hivatalos megkeresést ez ügyben még nem kapott az önkormányzat, ezért nem tudják, hogy tiltakozzanak ellene, vagy támogassák azt. Ma Nemcsók János Peter Bacóval Pozsonyban folytatja a tárgyalásokat.

úgy látta, hogy 1991–92-ben EU-segédlettel lett volna némi lehetőség a megegyezésre, majd amikor a szlovákok egyoldalúan elterelték a Dunát, az EU az agresszor megbékejtetésével foglalkozott. Pártja szerint 10-12 évi moratóriumra lenne szükség, addig pedig a néppárt lehetségesnek véli Dunakiliti üzembe állítását, Dunacsúny üzemén kívül helyezését, és ideiglenes üzemeltetési megállapodás alapján az így kialakuló létesítményrendszer működtetését.

Makovecz Imre építész előrebo-

csátotta, számára nemcsak szimbólumok léteznek, mint amilyen a Duna, hanem történelmi evidenciák is. Például az, hogy a századfordulón éppen egy politikai koncepció tette tönkre a Kárpát-medencét, amely életre hívta a nemzeti nacionalizmust. Végighallgatva a politikusok megnyilvánulásait, feltette a kérdést: valóban azt gondolják, hogy a kárpát-medencei népeknek össze tudják rakni a múltjukat és van jövőjük egymás nélkül? A résztvevőknek javasolta: Jelentsék ki végre bátran, hogy ami a Dunával történik, az gyalázatos és nevetséges.

Vida Gábor professzor megfordította „a cél szentesíti az eszközt” közismert mondást: jelen esetben az eszköz ördögiesíti a célt. A gátépítést illetően figyelmeztetett mindkét fél rosszhiszeműségére, hiszen a hágai perben lemondtak a csúcsrajáratásról. A bíróság ezért mondta ki: nem kell további gátakat építeni. Most a hajózásra hivatkozva valószínűleg meg a beruházást, majd – ha már van gát és erőmű – csúcsrajáratnak. A láncszerűség tehát nyilvánvaló.

Zsolnai László közgazdász emlékeztetett arra, hogy a Duna-projekt minden időben veszteséges lett volna. A természeti tőke a Szigetközben oly mértékben csökkent, amelyre az újkori történelemben még nem volt példa. Egy 1995-ös felmérés szerint ötmilliárd dollár volt az addigi természeti tőkecsökkenés, ma ez a szám nyolcmilliárd dollárra tehető.

Zárónyilatkozat megfogalmazásával ért véget a tanácskozás, amelyben a résztvevők kifejezték az 1989 májusa óta képviselt magyar álláspont mellett elkötelezettségüket. Felszólították a magyar kormányt, hogy a kétoldalú tárgyalásokon ragaszkodjon az alapvető környezeti érdekek elsőbbségéhez; haladéktalanul érjen el ideiglenes vízmegosztási megállapodást, ne adja a hozzájárulását semmiféle újabb duzzasztómű felépítéséhez vagy üzembe helyezéséhez, valamint ne térjen el a kölcsönös kárigények nullszaldós rendezésére irányuló bírósági állásfoglalástól. Az aláírók tiltakoznak az ügy egyoldalú, részrehajló bemutatása ellen a hazai tömegtájékoztatóban, egyenlő jogokat követelnek a nyilvánossághoz a kormánypolitika bírálói számára.

HALÁSZ ZSUZSA